

Sygn. akt I CSK 477/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSA Bogusław Dobrowolski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. Spółki z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko J. P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 maja 2017 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 24 lutego 2016 r., sygn. akt XXVII Ca (...),

**uchyła zaskarżony wyrok (w pkt. 1) w części zmieniającej
wyrok Sądu pierwszej instancji przez uwzględnienie powództwa,
w części oddalającej apelację (pkt 2) oraz w części orzekającej o
kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 3) i sprawę w tym
zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód B. spółka z o. o. w W. wniósł o zasądzenie solidarnie od M. P. i J. P. kwoty 60.444,72 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 13 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy w W. uwzględnił to powództwo. Pozwana J. P. wniosła zarzuty od nakazu zapłaty domagając się jego uchylenia i oddalenia powództwa. Nakaz zapłaty wobec pozwanego M. P. uprawomocnił się. Wyrokiem z dnia 7 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy w W. utrzymał w mocy nakaz zapłaty w stosunku do pozwanej J. P.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 11 października 2011 r. została zawarta pomiędzy powodem (obecnie M. spółka z o.o. w W.) jako finansującym, a M. P., prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą F.H.U. „A.” M. P., jako korzystającym, umowa leasingu. W celu zabezpieczenia wykonania zobowiązań pieniężnych korzystającego wobec finansującego został wystawiony weksel własny in blanco. Pozwany podpisał także deklarację do weksla in blanco, zgodnie z którą powód mógł wypełnić weksel w każdym czasie na sumę łącznie 161.646,72 zł, w przypadku nie uiszczenia przez korzystającego jakiegokolwiek należności z tytułu umowy leasingu. Pozwana wyraziła zgodę na treść deklaracji, z tym zastrzeżeniem, iż weksel nie mógł być wypełniony na kwotę wyższą niż 161.646,72 zł w stosunku do niej jako poręczyciela.

Pozwany nie wywiązał się ze spłaty wymagalnych zobowiązań w terminie wskazanym przez powoda. Stanowiło to podstawę do wypełnienia przez powoda weksla in blanco wystawionego przez pozwanego, na kwotę 60.444,72 zł, z określeniem terminu płatności na dzień 24 czerwca 2013 r. Następnie powód wzywał pozwanych do zapłaty kwoty 60.444,72 zł, zawiadamiając ich o wypełnieniu weksla i wzywając do jego wykupu. Pozwani nie wykupili weksla w określonym w wezwaniu terminie.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek dowodowy o przesłuchanie świadka M. J., pozwanych w charakterze strony na okoliczności statusu pozwanej jako

konsumenta, sposobu i przebiegu poręczenia weksla przez pozwaną, poręczenia weksla przez pozwaną pod wpływem błędu, braku doręczenia pozwanej umowy leasingu oraz ogólnych warunków umowy, nadużycia prawa podmiotowego przez powoda, wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją wekslową, uznając że były to okoliczności irrelewantne dla rozpoznania niniejszej sprawy.

Zdaniem Sądu Rejonowego pozwana nie wykazała, aby powód uzupełnił weksel niezgodnie z deklaracją. Wprawdzie żądała ona przedłożenia przez powoda dokumentu umowy leasingu oraz ogólnych warunków leasingu łączących strony, jednakże żądanie to wykraczało poza ramy ciężaru dowodu spoczywającego na stronach. W ocenie Sądu Rejonowego pozwana nie wykazała, aby nie była w posiadaniu zarówno kopii umowy, jak i ogólnych warunków leasingu. Oświadczenie poręczycielki w deklaracji wekslowej o zapoznaniu się z tymi dokumentami było jasne i jednoznaczne, w żaden sposób nie mogło być traktowane jako niedozwolona klauzula umowna narzucona przez inną stronę. Pozwana składając takie oświadczenie w swoim interesie powinna była zapoznać się nimi, jeżeli tego nie zrobiła to nie może podnosić skutecznie zarzutu z tego tytułu. Nie sposób jest stwierdzić, by przedmiotowy weksel został wypełniony w sposób nieprawidłowy i niezgodny z porozumieniem stron. Dokument spełnia wszystkie wymogi stawiane przez prawo wekslowe, w tym wskazane w nim zostało miejsce płatności weksla, tj. siedziba Banku mieszczącego się w W., oraz data płatności weksla, tj. 24 czerwca 2013 r.

Zdaniem Sądu Rejonowego nietrafny był zarzut jego niewłaściwości do rozpoznawania sprawy. Wbrew stanowisku pozwanej (poręczyciela wekslowego), nie było podstaw do przypisania jej prawnego statusu konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. Pozwana jest osobą związaną z przedsiębiorstwem pozwanego, za którego zobowiązania poręczyła, nie może więc być konsumentem, ani nie może się powoływać na ograniczenia z tego tytułu. Pozwana nie wykazała, że w dacie poręczenia nie miała powiązań z działalnością gospodarczą męża i nie czerpała z niej korzyści. Ponadto nawet w przypadku odmiennej oceny takie określenie przez powoda miejsca płatności nie mogło stanowić klauzuli abuzywnej, nie ma bowiem rzeczywistego wpływu na charakter zobowiązania pozwanej (nie rozszerza go, ani nie modyfikuje). Pozwana nie wykazała w jaki sposób

wskazanie miejsca płatności kształtowało jej prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy.

Sąd Rejonowy jako nieuzasadniony określił zarzut naruszenia art. 5 k.c. Stwierdził, że pozwana nie wskazała, jakie konkretnie zasady współżycia społecznego zostały naruszone, a powoływanie się ogólnie na naruszenie tych zasad nie było uprawnione, gdyż zastępowałby w tej sytuacji pełnomocnika pozwanej, nie znając jej intencji ani intencji powoda. Podobnie Sąd Rejonowy ocenił zarzuty udzielenia przez pozwaną poręczenia wekslowego pod wpływem błędu oraz możliwości złożenia przez pozwaną skutecznego oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych swojego oświadczenia woli. Zwrócił uwagę, że pozwana powoływała się na brak wiedzy, czym jest weksel i jakie są skutki poręczenia, a z drugiej strony w zarzutach od nakazu zapłaty pozwana posługiwała się profesjonalną terminologią, w tym z zakresu prawa wekslowego. Powyższe przeczyło twierdzeniom pozwanej. Przewidziana w art. 84 k.c. możliwość uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli dotyczy jedynie błędu co do treści czynności prawnej, nie zaś nieznamienia prawa.

W ocenie Sądu Rejonowego nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut, iż samo poręczenie wekslowe stanowiło niedozwoloną klauzulę umowną oraz zarzut istnienia szerszej odpowiedzialności pozwanej od pozwanego. Pozwana nie przedstawiła, w jaki sposób poręczenie wekslowe może być uznane za niedozwoloną klauzulę umowną. Poręczenie wekslowe nie zostało przez ustawodawcę zarezerwowane dla określonej grupy podmiotów i występuje w obrocie zarówno w stosunkach między osobami fizycznymi nie prowadzącymi działalności gospodarczej, jak i między przedsiębiorcami. Zgodnie z art. 32 prawa wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Odpowiedzialność poręczyciela - pozwanej kształtuje się w takim samym rozmiarze i w takich samych granicach co osoby, za którą poręczyła.

Sąd Rejonowy jako bezzasadny ocenił zarzut umieszczenia w umowie leasingu i deklaracji wekslowej klauzul abuzywnych, albowiem pozwana nie przedstawiła umowy leasingu. Pozwana, kwestionując postanowienia deklaracji wekslowej, nie wskazała, które postanowienia, oprócz rozważanych w zarzutach

(miejsce płatności, oświadczenia o zapoznaniu się z umową leasingu), stanowią niedozwolone klauzule umowne. Nie są nimi postanowienia ograniczające wysokość kwoty na jaką powód może wypełnić weksel in blanco, które zastrzeżone są na korzyść pozwanych.

Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że pozwana nie znajdowała się w sytuacji ograniczającej jej swobodę działania co do powzięcia decyzji i wyrażenia woli w przedmiocie poręczenia wekslowego, ani też powód nie wykorzystał jej przymusowego położenia. W ocenie tego Sądu brak było podstaw do uznania, że zachodzą podstawy do uznania poręczenia za nieważne na podstawie art. 58 § 2 k.c.

Sąd Rejonowy wobec braku przedstawienia przez pozwaną umowy leasingu nie badał zarzutu braku podstaw do wypełnienia weksla.

Niezasadny był w ocenie tego Sądu zarzut przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego.

Sąd Rejonowy natomiast jako zasadny ocenił zarzut nie przedstawienia pozwanej weksla do zapłaty w terminie określonym przez prawo wekslowe. Przedstawienie weksla do zapłaty mogło nastąpić również przez doręczenie odpisu pozwu. Nie przedstawienie weksla do zapłaty przed wytoczeniem powództwa nie zwalnia wystawcy weksla i jego poręczyciela z obowiązku zapłaty sumy wekslowej. Rodzi jedynie skutek w postaci utraty możliwości dochodzenia odsetek za okres do daty okazania weksla. Weksel został przedstawiony pozwanej do zapłaty dopiero w dniu 15 października 2013 r., od tej też daty powód żądał zasądzenia odsetek. Sąd Rejonowy nie kwestionował tak ukształtowanego roszczenia.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniosła pozwana, zaskarżając ten wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, tj.: 1. art. 217 § 1, 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 224 § 1 i art. 227 k.p.c. art. 248 § 1 k.p.c. oraz art. 496 k.p.c. Pozwana zarzuciła także naruszenie prawa materialnego: art. 5 k.c., art. 6 k.c., art. 22¹ k.c., art. 58 § 2 k.c., art. 84 § 1 k.c., art. 384 § 1 k.c., art. 385¹ § 1 k.c., art. 385 § 1 k.c. w zw. z art. 385 k.c. pkt 23, art. 921 k.c., art. 38 prawa wekslowego oraz art. 454 § 1 k.c.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 24 lutego 2016 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że utrzymał w części nakaz zapłaty z dnia 13 listopada 2013 r. w stosunku do pozwanej nakazujący zapłacenie kwoty 60.444,72 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty oraz orzekający o kosztach procesu, a w pozostałej części nakaz zapłaty uchylił i oddalił powództwo w stosunku do pozwanej; oddalił apelację w pozostałej części;

W ocenie Sądu Okręgowego błędne było naliczenie odsetek od daty wytoczenia powództwa, w sytuacji gdy w sprawie pozwanej nie przedstawiono wcześniej wezwania do wykupu weksla. Pozwana po raz pierwszy dowiedziała się o zgłoszonym przez powoda roszczeniu w dniu 2 grudnia 2013 r., otrzymując odpis pozwu wraz z odpisem nakazu zapłaty. Przedstawienie weksla w rozumieniu art. 38 prawa wekslowego mogło nastąpić w postępowaniu sądowym, gdyż złożenie w nim weksla umożliwiło dłużnikowi uzyskanie takich samych informacji, jak okazanie mu weksla przez jego posiadacza. Za datę przedstawienia weksla nie mogła być jednak uznana data wniesienia pozwu czy samego zawiadomienia dłużnika o toczącym się postępowaniu. Decydować powinna chwila, kiedy dłużnik miał faktycznie możliwość zapoznania się ze złożonym wekslem, chwilą tą była data doręczenia odpisu pozwu pozwanej jako poręczycielowi. Tym samym powodowi przysługiwały odsetki najwcześniej od dnia następującego po tym dniu, tj. od dnia 3 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty. Z tych względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie jedynie w zakresie odsetek, zasądzając je od dnia 3 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty.

W ocenie Sądu Okręgowego niezrozumiały był zarzut nieprzekazania sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w R. jako sądowi właściwemu ponieważ nie wpływa na treść rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 217 § 1, 2 i 3 k.p.c., art. 224 § 1, art. 227 k.p.c., art. 260 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 248 § 1 k.p.c. Uznał, że Sąd I instancji prawidłowo oddalił wnioski pozwanej o zobowiązanie powoda do złożenia umowy leasingu oraz przesłuchanie w charakterze świadków M. P. i M. J. W postępowaniu z weksla, wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. Na etapie pozwu powód nie musiał przedstawiać żadnych dowodów

wykazujących istnienie roszczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego, którego zabezpieczeniem był weksel. Pozwana natomiast nie wykazała w toku postępowania, że nie dysponuje umową leasingu. Sąd Okręgowy odnosząc się do wniosku o przesłuchanie świadków M. P. i M. J. stwierdził, że Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że dowody te nie miały dla rozstrzygnięcia sprawy znaczenia, albowiem okoliczności na jakie zostały zgłoszone zostały wykazane za pomocą dowodów z dokumentów, których prawdziwości i autentyczności żadna ze stron nie kwestionowała.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Pozwana nie wykazała, aby Sąd Rejonowy przekroczył wyznaczone w tym przepisie ramy swobodnej oceny dowodów.

Sąd Okręgowy ocenił jako niezasadny zarzut udzielenia poręczenia wekslowego pod wpływem błędu. Pozwana w toku postępowania nie wskazała na czym polegało mylne zrozumienie słowa „weksel” i „poręczenie”, wobec czego Sąd Rejonowy nie miał możliwości zweryfikowania podnoszonych przez nią zarzutów. Składając oświadczenie woli pozwana powinna dołożyć należytej staranności w uzyskaniu wiedzy co do treści i skutków czynności, która ma być dokonana.

Za niezasadny Sąd Okręgowy uznał zarzut naruszenia art. 5 k.c. Pozwana nie wskazała, jakie konkretnie zasady współżycia społecznego zostały naruszone. Samo zaś dochodzenie przez stronę powodową roszczenia o zapłatę nie pozwalało na ocenę, iż realizacja tego uprawnienia stanowi naruszenie art. 5 k.c. Niewskazanie tych zasad uniemożliwiało odniesienie się do zgłoszonych zarzutów.

Dlatego Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił w pozostałym zakresie apelację pozwanej.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w części oddalającej apelację. Zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 22¹ k.c. poprzez uznanie, że nie jest konsumentem, gdyż jest związana z przedsiębiorstwem męża, art. 384 § 1, art. 385¹ § 1 oraz art. 385³ pkt 4 k.c. poprzez uznanie, że pozwaną wiążą postanowienia wzorca umowy - weksla, deklaracji wekslowej i umowy leasingu,

którą weksel zabezpiecza, nedoręczona jej przed zawarciem umowy, niezgodnione z nią indywidualnie, z którymi nie miała możliwości się zapoznać przed zawarciem umowy, a także naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, to jest art. 217 § 1, 2 i 3, k.p.c. w zw. z art. 224 § 1 i art. 227 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., polegające na oddaleniu wszystkich wniosków dowodowych, pomimo że okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, wskazane we wnioskach na poparcie twierdzeń pozwanej, nie zostały wyjaśnione. Pozwana w skardze kasacyjnej wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w części oddalającej apelację i przekazanie sprawy Sądowi II instancji, ewentualnie Sądowi I instancji, do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zawiera uzasadniony zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 22¹ k.c. Pozwana w postępowaniu przed Sądem I instancji, jak i przed Sądem II instancji, konsekwentnie twierdziła, iż jest konsumentem i dlatego treść stosunku prawnego łączącego ją z powodem powinna być oceniona przy uwzględnieniu zasad dotyczących związania jej wzorcem umownym, który stanowią dokumenty będące podstawą powództwa, nie doręczonym jej przed zawarciem umowy i zawierającym postanowienia nie uzgodnione z nią, a kształtujące prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszającymi jej interesy, które to postanowienia ponadto są niedozwolone, ponieważ nie miała możliwości zapoznać się z nimi przed zawarciem umowy. Sąd Rejonowy odmówił pozwanej przyznania statusu konsumenta ponieważ, mimo jej twierdzeń oraz zgłoszonych wniosków dowodowych, nie wykazała, aby w chwili udzielenia poręczenia nie miała powiązań z działalnością gospodarczą męża i nie czerpała z niej korzyści. Sąd Okręgowy do kwestii statusu pozwanej jako konsumenta, której została poświęcona część zarzutów apelacji pozwanej, w ogóle nie odniósł się.

W sprawie zostało ustalone, że mąż pozwanej M. P., w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, zawarł z powodem umowę leasingu, w związku z którą pozwana udzieliła poręczenia wekslowego. Z twierdzeń pozwanej wynikało zaś, że dokonana przez nią czynność prawna nie była związana z jej

działalnością gospodarczą lub zawodową. Zgodnie więc z art. 22¹ k.c. należałoby jej w sprawie nadać status konsumenta ponieważ jest nim osoba fizyczna dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Z uregulowania tego wynika, iż istotnymi dla pojęcia konsumenta jest zagadnienie czynności prawnej oraz kryterium braku bezpośredniego związku między dokonaną czynnością prawną a jego działalnością gospodarczą lub zawodową.

W aktualnym stanie prawnym, w art. 22¹ k.c. określono szeroko rodzaj działań osoby, która może być uważana za konsumenta; jest nim osoba fizyczna dokonująca czynności prawnych, przez które należy rozumieć przede wszystkim umowy, a także i czynności prawne jednostronne. W nieobowiązującym art. 384 § 3 k.c. działania te ograniczały się do zawarcia umowy. W orzecnictwie sądowym wyjaśniono, iż co do zasady prawny status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. mógłby mieć także podmiot zaciągający wobec wierzyciela zobowiązanie wekslowe, w tym - poręczyciel wekslowy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2006 r., IV CK 372/05, nie publ.). Także w orzecnictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości uznano, pod pewnymi warunkami, poręczyciela za konsumenta w rozumieniu art. 2 tiret Dyrektywy 85/577 Rady z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie ochrony konsumentów w odniesieniu do umów zawartych poza lokalem przedsiębiorstwa- Dz.U. UE L z dnia 31 grudnia 1985 r. (wyrok z dnia 17 marca 1998 r., C-45/96). Zgodnie z tym przepisem „konsument” oznacza osobę fizyczną, która w transakcjach objętych dyrektywą działa w celach, które mogą być uważane za niezwiązane z jej działalnością handlową lub zawodem. Jest to więc regulacja podobna do tej zawartej w kodeksie cywilnym. Na podstawie art. 22¹ k.c. oraz w oparciu o przedstawione wypowiedzi judykatury można w niniejszej sprawie stwierdzić, iż konsumentem w rozumieniu tego przepisu może być także osoba, która dokonuje czynności prawnej - poręczenia wekslowego.

Przyjęcie statusu konsumenta w odniesieniu do osoby fizycznej wymaga spełnienia jeszcze jednego warunku, to jest tego, aby czynność prawna nie była bezpośrednio związana z działalnością gospodarczą lub zawodową tej osoby. Brak tego warunku ostatecznie spowodował, że we wskazanych orzeczeniach odmówiono uznania za konsumentów osoby udzielające poręczenia w związku

z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz osoby nieprowadzące działalności gospodarczej, lecz poręczające zobowiązanie zaciągnięte przez inną osobę działającą w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej lub zawodowej. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości został na tle przepisów proceduralnych wyrażony pogląd, według którego art. 15 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że osoba fizyczna, która jest ściśle powiązana pod względem zawodowym ze spółką, będąc na przykład jej dyrektorem zarządzającym lub większościowym wspólnikiem, nie może zostać uznana za konsumenta w rozumieniu tego przepisu, jeżeli poręcza ona weksel wystawiony w celu zabezpieczenia zobowiązań ciążących na tej spółce z tytułu umowy dotyczącej udzielenia kredytu (wyrok z dnia 14 marca 2013 r., wydany w sprawie C-419/11).

Przedstawione stanowiska wykluczają uznanie za konsumenta osoby fizycznej, która dokonała czynności prawnej (udzieliła poręczenia) w związku prowadzoną przez nią samą działalnością gospodarczą, bądź w celu zabezpieczenia spłaty zobowiązań innych osób z tytułu prowadzonej przez nie działalności gospodarczej. Z drugiej jednak strony trafnie w literaturze przedmiotu zwrócono uwagę na komplikacje związane z istnieniem szczególnych powiązań prawnych między kilkoma czynnościami. Na gruncie art. 22¹ k.c. nie można uzależniać traktowania poręczyciela jako konsumenta od tego, by związku z działalnością profesjonalną nie wykazywała ani sama czynność poręczenia, ani czynność, z której wynikał zabezpieczony dług główny. Bardziej uzasadnione jest ograniczenie związku do samego poręczenia, które zachowuje pewną samodzielność w stosunku do głównej umowy. Brak jest dostatecznych podstaw do tego, by przy dokonywaniu oceny związku poręczenia w kontekście art. 22¹ k.c. uzależniać ją od charakteru umowy głównej. Związek między czynnością a działalnością gospodarczą lub zawodową musi być bezpośredni, co oznacza, że istnienie związku jedynie pośredniego nie wyłącza uznania osoby dokonującej czynności za konsumenta. Jeśli dana osoba fizyczna w ogóle nie prowadzi działalności gospodarczej lub zawodowej (jest pracownikiem, emerytem, rencistą),

to w umowie zawartej z przedsiębiorcą zawsze będzie traktowana jako konsument. W tym kierunku zmierza nowsze orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, które za konsumenta w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. UE L z dnia 21 kwietnia 1993 r.) uważa nawet osobę fizyczną wykonującą zawód adwokata i zawierającą umowę kredytu z bankiem, w której nie zostało określone przeznaczenie kredytu, jeżeli umowa nie jest związana z działalnością zawodową adwokata. Okoliczność, że powstała wskutek tej umowy wierzytelność jest zabezpieczona hipoteką ustanowioną przez tę osobę działającą w charakterze przedstawiciela swej kancelarii prawnej na składnikach majątkowych przeznaczonych do wykonywania działalności zawodowej tej osoby, takich jak należąca do kancelarii nieruchomość, jest w tym względzie bez znaczenia (wyrok z dnia 3 września 2015 r., C-110/14, MP 2015/20). W piśmiennictwie zwrócono także uwagę na jeszcze inne komplikacje związane z sytuacją, w której kontrahentem przedsiębiorcy jest w danej czynności kilka podmiotów. Należy wówczas rozważyć kwestię związku wobec każdego podmiotu z osobna, nawet jeśli łączy je węzeł solidarności. W konsekwencji oceny mogą okazać się różne i ta sama czynność może okazać się raz związana, a raz niezwiązana z profesjonalną działalnością poszczególnych podmiotów.

Na podstawie przedstawionych stanowisk, zdaniem Sądu Najwyższego, zasadne jest przyjęcie, iż konsumentem w rozumieniu art. 22¹ k.c. jest także osoba fizyczna, udzielająca poręczenia wekslowego spłaty zobowiązania małżonka - przedsiębiorcy z tytułu umowy leasingu, jeżeli poręczenie to nie jest bezpośrednio związane z działalnością gospodarczą lub zawodową tej osoby. W sprawie obydwu Sądy odmówiły a limine pozwanej przyznania statusu konsumenta, mimo iż nie zostały w tym zakresie poczynione ustalenia faktyczne w stopniu umożliwiającym ocenę tej odmowy. W konsekwencji tego zaniechania nie sposób także odeprzeć zawartego w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy pozostałych wskazanych w niej przepisów prawa materialnego (art. 384 § 1 k.c., art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385³ pkt 4 k.c.), ponieważ ułomność podstawy faktycznej

zaskarżonego wyroku uniemożliwia miarodajną ocenę prawidłowości odmowy ich zastosowania, choć powoływano się na nie w apelacji.

Skarga kasacyjna oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego podlega uwzględnieniu, jeżeli ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku nie są wystarczające dla oceny zasadności skargi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2009 r., IV CSK 258/09, nie publ.). Wskazany deficyt podstawy faktycznej wyroku Sądu Okręgowego czyni niemożliwym prawidłowe odniesienie się do zarzutów naruszenia przez ten Sąd przepisów prawa materialnego.

Dlatego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

jw

r.g.